

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна)

Освітньо-професійна програма Облік і оподаткування
спеціальність 071 Облік і оподаткування
галузь знань 07 Управління та адміністрування
освітній ступінь бакалавр

Розробник:
Юлія ПОМАЗ,
к. і. н., доцент, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін

Полтава 2022 р.

Назва навчальної дисципліни	Історія та культура України
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	Обов'язкова навчальна дисципліна
Назва структурного підрозділу	Кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін
Контактні дані розробників, залучених до викладання	Викладач: Помаз Юлія, к. і. н., доцент, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін. Контакти: ауд. 459, навчальний корпус № 4 e-mail: juliia.pomaz@pdaa.edu.ua сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/pomaz-yuliya-volodymyrivna
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність Освітня програма	071 Облік і оподаткування ОПП Облік і оподаткування
Попередні умови для вивчення дисципліни	Базові знання з історії; дисципліни, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми: «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Університетська освіта»

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: надання здобувачам вищої освіти знань про закономірності та особливості політичного, економічного, соціального та культурного розвитку України, її відносини з іншими державами та народами; ознайомлення з основами сучасних підходів до історії національної культури, процесами її історичного розвитку та найбільш значними здобутками, формування системи знань про історичну та соціально-економічну обумовленість художньо-культурологічних процесів в Україні з найдавніших часів до початку ХХІ ст., розуміння пріоритетності таких знань.

Основні завдання навчальної дисципліни: узагальнення досвіду національного державотворення, традицій української державності, значення боротьби українського народу за її відродження та збереження; розкриття історії суспільно-політичних та соціально-економічних процесів в Україні, основних етапів українського національно-визвольного руху, його змісту та організаційних форм; визначення місця і ролі в українській історії видатних історичних осіб; висвітлення змісту і особливостей розвитку української матеріальної та духовної культури, її взаємозв'язок із світовою культурою; розуміння здобувачами вищої освіти історичних процесів минулого для вироблення дієвих напрямних та гуманістичних культурних орієнтацій у реаліях сьогодення.

Компетентності:

загальні:

ЗК01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК05. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК07. Здатність бути критичним та самокритичним.

ЗК09. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

Програмні результати навчання:

ПР17. Вміти працювати як самостійно, так і в команді, проявляти лідерські якості та відповідальність у роботі, дотримуватися етичних принципів, поважати індивідуальне та культурне різноманіття.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

ПР23. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

Програма та структура навчальної дисципліни
Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	Денна форма навчання <i>07100 бд 2022</i>				Заочна форма навчання <i>07100 бз 2022</i>			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	сем	с.р.		л	сем	с.р.
Тема 1. Вступ до курсу. Стародавня історія України.	14	2	2	10	13	-	-	13
Тема 2. Київська Русь і Галицько-Волинська держава.	14	2	2	10	15	2	-	13
Тема 3. Історико-культурний розвиток українських земель у литовсько-польську добу (др. пол. XIV – п. пол. XVII ст.).	14	2	2	10	13	-	-	13
Тема 4. Історія та культура Гетьманщини. Бароко.	16	2	4	10	15	-	2	13
Тема 5. Україна в складі Російської та Австро-Угорської імперій у XIX ст. Національно-культурне відродження України.	16	2	4	10	13	-	-	13
Тема 6. Україна на початку ХХ ст. (1901–1921 рр.). Модерн.	14	2	2	10	13	-	-	13
Тема 7. Україна в умовах тоталітарного режиму (1921–1991 рр.). Андеграунд.	18	2	6	10	15	2	-	13
Тема 8. Україна в роки незалежності. Постмодернізм.	14	2	2	10	13	-	-	13
Індивідуальне завдання: контрольна робота	-	-	-	-	10	-	-	10
Усього годин	120	16	24	80	120	4	2	114

Оцінювання результатів навчання
Форми контролю результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти <i>07100 бд 2022</i>					Разом
	Опитування на семінарських заняттях	Розв’язування тестів (за результатами самостійної роботи)	Контрольна робота	Написання реферату	Екзамен	
РН 17	13	7	3	3	7	33
РН 21	13	7	3	4	6	33
РН 23	14	6	4	3	7	34
Разом	40	20	10	10	20	100

Програмні результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти <i>07100 бз_2022</i>				Разом
	Опитування на семінарських заняттях	Розв'язування тестів	Контрольна робота	Екзамен	
РН 17	3	6	17	7	33
РН 21	3	7	17	6	33
РН 23	4	7	16	7	34
Разом	10	20	50	20	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти <i>07100 бд_2022</i>					Разом
	Опитування на семінарських заняттях	Розв'язування тестів (за результатами самостійної роботи)	Контрольна робота	Написання реферату	Екзамен	
Тема 1. Вступ до курсу. Стародавня історія України.	5					5
Тема 2. Київська Русь і Галицько-Волинська держава.	5					5
Тема 3. Історико-культурний розвиток українських земель у литовсько-польську добу (др. пол. XIV – п. пол. XVII ст.).	5					5
Тема 4. Історія та культура Гетьманщини. Бароко.	5					5
Тема 5. Україна в складі Російської та Австро-Угорської імперій у XIX ст. Національно-культурне відродження України.	5	10				15
Тема 6. Україна на початку XX ст. (1901–1921 рр.). Модерн.	5					5
Тема 7. Україна в умовах тоталітарного режиму (1921–1991 рр.). Андеграунд.	5	10				15
Тема 8. Україна в роки незалежності. Постмодернізм.	5		10			15
Самостійна робота				10		10
Екзамен					20	20
Разом	40	20	10	10	20	100

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти <i>07100 бз_2022</i>				Разом
	Опитування на семінарських заняттях	Розв'язування тестів	Індивідуальне завдання (контрольна робота)	Екзамен	
Тема 1. Вступ до курсу. Стародавня історія України.	-				-
Тема 2. Київська Русь і Галицько-Волинська держава.	-				-
Тема 3. Історико-культурний розвиток українських земель у литовсько-польську добу (др. пол. XIV – п. пол. XVII ст.).	-				-

Тема 4. Історія та культура Гетьманщини. Бароко.	10	20			30
Тема 5. Україна в складі Російської та Австро-Угорської імперій у XIX ст. Національно-культурне відродження України.	-				-
Тема 6. Україна на початку XX ст. (1901–1921 рр.). Модерн.	-				-
Тема 7. Україна в умовах тоталітарного режиму (1921–1991 рр.). Андеграунд.	-				-
Тема 8. Україна в роки незалежності. Постмодернізм.	-				-
Індивідуальне завдання			50		50
Екзамен				20	20
Разом	10	20	50	20	100

Шкала та критерії оцінювання

07100_бд_2022

Опитування на семінарських заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, проводить порівняння історичних подій і фактів, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки. Здатен самостійно на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції, пропонувати способи розв'язання суспільних проблем. Демонструє активну громадянську позицію. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність.
4	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією; намагається проводити порівняння історичних подій і фактів, наводити аргументи на підтвердження власних думок. Здатен самостійно на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції. Демонструє активну громадянську позицію. Але при висвітленні питань і формулюванні висновків не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину навчального матеріалу, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства, послуговується науковою термінологією. Робить спроби на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції. Демонструє активну громадянську позицію. Але при висвітленні питань і формулюванні висновків не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, виявляє фрагментарні знання окремих положень, допускає істотні неточності та помилки.
2	Здобувач вищої освіти не володіє у достатньому обсязі навчальним матеріалом, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства; окремі питання висвітлює поверхнево, майже не послуговуючись науковою термінологією. Робить спроби на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції, але виключно на рівні інтуїції, без глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, хоча при

	цьому демонструє активну громадянську позицію.
1	Здобувач вищої освіти демонструє низький рівень знань і розуміння навчального матеріалу, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства; окремі питання відтворює на рівні розпізнавання явищ, майже не послуговуючись науковою термінологією; допускає істотні фактичні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді. Не робить спроб на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції, не демонструє активну громадянську позицію.
0	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити; відповідь відсутня.

Розв'язування тестів (за результатами самостійної роботи)

Кількість балів	Критерії оцінювання	
10	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 19-20 питань	Продемонстрований високий рівень володіння програмним матеріалом, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства: здобувач вищої освіти володіє базовим категорійно-понятійним апаратом сучасної історичної науки; застосовує критичне мислення для вирішення поставлених завдань; вміє аналізувати історичні процеси та явища політичної, соціально-економічної та культурної сфер.
9	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 17-18 питань	
8	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 15-16 питань	
7	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 13-14 питань	
6	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 11-12 питань	
5	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 9-10 питань	
4	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 7-8 питань	
3	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 5-6 питань	
2	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 3-4 питань	
		Продемонстрований низький рівень володіння програмним матеріалом, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства: здобувач вищої освіти практично не володіє базовим категорійно-понятійним апаратом сучасної історичної

1	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 1-2 питань	науки; не використовує критичне мислення для вирішення поставлених завдань, не здатен аналізувати історичні процеси та явища політичної, соціально-економічної та культурної сфер.
0	усі завдання виконано неправильно	

Написання реферату

Кількість балів	Критерії оцінювання	
9-10	Реферативна робота виконана на високому рівні, виявляє самостійність, творчість та оригінальність, глибоке розуміння проблеми, що розглядається. Висунуті тези аргументовані. Застосовані порівняння й узагальнення для аналізу історичних та культурних засад розвитку суспільства. Наведено альтернативні погляди на проблему на основі опанування здобутків класичної та сучасної історичної науки. Проаналізовано історичні події та явища, зроблено оцінку діяльності історичних діячів із позиції загальнолюдських та національних цінностей. Продемонстрована громадянська позиція автора. Висновки демонструють критичне мислення. Робота відповідає основним вимогам щодо стилю, оформлення, використання цитат.	
7-8	Реферативна робота виконана добре, виявляє знання теоретичного матеріалу, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства, розуміння проблеми, що розглядається. Висунуті тези достатньо аргументовані. Зроблений належний аналіз різних точок зору на проблему на основі опанування здобутків класичної та сучасної історичної науки; викладена власна позиція на проблему з точки зору загальнолюдських та національних цінностей. Продемонстрована громадянська позиція автора. Висновки демонструють критичне мислення. Робота відповідає основним вимогам щодо стилю, оформлення, використання цитат.	
5-6	Реферативна робота виконана задовільно, допущені незначні помилки при визначенні історичних категорій, смислових зв'язків тощо, хоча загалом робота виявляє знання теоретичного матеріалу, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства, розуміння проблеми, що розглядається. Зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему на основі опанування здобутків класичної та сучасної історичної науки. Продемонстрована громадянська позиція автора. Викладена власна позиція з точки зору загальнолюдських та національних цінностей, але вона не достатньо аргументована. Вимоги щодо оформлення реферату загалом дотримані.	
3-4	Реферативна робота виконана задовільно. Виявлено недостатнє розуміння проблеми; тема висвітлена частково. Зустрічаються неточності у викладі матеріалу, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства, мають місце помилки при використанні категорійно-понятійного апарату сучасної історичної науки. Аналіз різних точок зору на проблему на основі опанування здобутків класичної та сучасної історичної науки занадто поверхневий. Висновки не достатньо аргументовані. Відсутня власна позиція з точки зору загальнолюдських та національних цінностей. Роботі бракує проблемності та оригінальності. Є недоліки в оформленні реферату.	
1-2	Реферативна робота виконана незадовільно. Виявлено недостатнє розуміння проблеми, тема не розкрита. У роботі мають місце серйозні помилки у викладі матеріалу, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства, та при використанні категорійно-понятійного апарату сучасної історичної науки. Відсутній аналіз різних точок зору на проблему на основі опанування здобутків класичної та сучасної історичної науки. Робота несамостійна. Логічна структура, стиль, оформлення викликають серйозні зауваження.	
0	реферативна робота не виконана	

Написання контрольної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
9-10	Контрольна робота виконана на високому рівні, виявляє самостійність, творчість та оригінальність, глибоке розуміння питань, що розглядаються. Відповідь базується на аналізі фактів, даних та інформації з основних та додаткових джерел. Висунуті тези аргументовані. Застосовані ключові історичні поняття, теорії та методи для аналізу історичних та культурних засад розвитку суспільства. Застосовані порівняння й узагальнення для аналізу взаємозв'язку понять, явищ, процесів. Наведено альтернативні погляди на проблему на основі опанування здобутків класичної та сучасної історичної науки. Здійснено оцінку історичних подій та явищ, діяльності історичних діячів із позиції загальнолюдських та національних цінностей. Висновки демонструють критичне мислення.
7-8	Контрольна робота виконана добре, виявляє знання теоретичного матеріалу, розуміння питань, що розглядаються. Відповідь базується на аналізі фактів, даних та інформації з основних та додаткових джерел. Зроблений належний аналіз різних точок зору на проблему на основі опанування здобутків класичної та сучасної історичної науки і викладене власне позиція з точки зору загальнолюдських та національних цінностей. Застосовані ключові історичні поняття, теорії та методи для аналізу історичних та культурних засад розвитку суспільства. Висунуті тези достатньо аргументовані. Висновки демонструють критичне мислення.
5-6	Контрольна робота виконана задовільно, в ході аналізу історичних та культурних засад розвитку суспільства допущені незначні помилки при визначенні історичних категорій, смислових зв'язків тощо, хоча загалом робота виявляє знання теоретичного матеріалу, розуміння проблеми, що розглядається. Зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему на основі опанування класичної та сучасної історичної науки. Викладена власна позиція з точки зору загальнолюдських та національних цінностей, але вона не достатньо аргументована.
3-4	Контрольна робота виконана задовільно. Виявлено недостатнє розуміння проблем, що стосуються історичних та культурних засад розвитку суспільства; питання висвітлені частково. Зустрічаються неточності у викладі матеріалу, мають місце помилки при використанні категорійно-понятійного апарату сучасної історичної науки. Аналіз різних точок зору на проблему, що базується на інформації з основних та додаткових джерел, аналіз історичних подій та явищ, діяльності історичних діячів із позиції загальнолюдських та національних цінностей занадто поверхневий. Висновки не достатньо аргументовані.
1-2	Контрольна робота виконана незадовільно. Виявлено недостатнє розуміння проблем, що стосуються історичних та культурних засад розвитку суспільства, питання не розкриті. Відсутній аналіз різних точок зору на проблему, що базується на інформації з основних та додаткових джерел. У роботі мають місце серйозні помилки при використанні категорійно-понятійного апарату сучасної історичної науки, при аналізі історичних подій та явищ, діяльності історичних діячів із позиції загальнолюдських та національних цінностей. Контрольна робота містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Робота несамостійна.
0	Контрольна робота не виконана

Екзамен

Кількість балів	Критерії оцінювання
16-20	<p>Продемонстровано вільне володіння визначеними програмою знаннями, уміннями та навичками; показано глибоке розуміння історії та культури України в цілому, вміння аналізувати головні її етапи, явища та події; відмінне володіння категорійно-понятійним апаратом сучасної історичної науки. Правильно і в достатній кількості підібрано необхідні для відповіді факти, що стосуються історичних та культурних засад розвитку суспільства; наявне вміння систематизувати знання, структурувати історичний процес в цілому та окремі його етапи; продемонстровано вміння робити на основі історичного матеріалу обґрунтовані висновки та узагальнення; доведено вміння критично оцінювати історичну спадщину із позиції загальнолюдських та національних цінностей, висловлюється власне ставлення; у ході відповіді демонструються навички самостійного критичного мислення, самостійного аналізу історичних джерел, що репрезентують найважливіші здобутки класичної та сучасної історичної науки; здатність аргументовано відстоювати власну точку зору; відповідь чітка, логічна, послідовна і завершена.</p>
11-15	<p>Знання в обсязі програми є глибокими, показано належне розуміння історії та культури України в цілому, головних етапів її розвитку. Здобувач вищої освіти характеризує визначальні явища та події у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; загалом вільно володіє категорійно-понятійним апаратом сучасної історичної науки. Показано знання основних джерел, що репрезентують найважливіші здобутки класичної та сучасної історичної науки. Самостійно, логічно і послідовно здійснюються узагальнення та робляться висновки. Проте у здобувача вищої освіти виникають деякі ускладнення в процесі аналізу історичних подій та окремих фактів, що стосуються історичних та культурних засад розвитку суспільства, їх критичної оцінки; припускаються незначні помилки при доборі аргументів для підтвердження власної думки.</p>
6-10	<p>Наявні знання основної частини програмного матеріалу з історії та культури України, але питання розкриваються неповно, здобувач вищої освіти поверхнево характеризує визначальні явища та події у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; наявні суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках. Категорійно-понятійний апарат сучасної історичної науки, яким оперує здобувач вищої освіти, обмежений; зустрічаються неточності у трактуванні понять і термінів. Знання основних джерел, що репрезентують найважливіші здобутки класичної та сучасної історичної науки, зводяться до простого їх перерахунку. Відповідь непослідовна, недостатньо самостійна, аргументація і оцінка історичних подій та окремих фактів, що стосуються історичних та культурних засад розвитку суспільства, слабка.</p>
1-5	<p>Немає знань більшої частини програмного матеріалу з історії та культури України та головного фактичного матеріалу; здобувач вищої освіти поверхнево характеризує визначальні явища та події у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; наявні грубі помилки в знанні фактичного матеріалу, що стосується історичних та культурних засад розвитку суспільства, у трактуванні історичних понять і термінів, які використовує здобувач вищої освіти. Знання основних джерел, що репрезентують найважливіші здобутки класичної та сучасної історичної науки, взагалі відсутні. Відповідь несамостійна, безсистемна.</p>
0	<p>Відсутні знання програмного матеріалу; відповіді на питання білета помилкові; відсутнє володіння необхідними для виконання завдання уміннями і навичками</p>

Шкала та критерії оцінювання

07100_бз_2022

Опитування на семінарських заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
9-10	Здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, проводить порівняння історичних подій і фактів, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки. Здатен самостійно на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції, пропонувати способи розв'язання суспільних проблем. Демонструє активну громадянську позицію. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність.
7-8	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією; намагається проводити порівняння історичних подій і фактів, наводити аргументи на підтвердження власних думок. Здатен самостійно на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції. Демонструє активну громадянську позицію. Але при висвітленні питань і формулюванні висновків не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
5-6	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину навчального матеріалу, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства, послуговується науковою термінологією. Робить спроби на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції. Демонструє активну громадянську позицію. Але при висвітленні питань і формулюванні висновків не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, виявляє фрагментарні знання окремих положень, допускає істотні неточності та помилки.
3-4	Здобувач вищої освіти не володіє у достатньому обсязі навчальним матеріалом, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства; окремі питання висвітлює поверхнево, майже не послуговуючись науковою термінологією. Робить спроби на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції, але виключно на рівні інтуїції, без глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, хоча при цьому демонструє активну громадянську позицію.
1-2	Здобувач вищої освіти демонструє низький рівень знань і розуміння навчального матеріалу, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства; окремі питання відтворює на рівні розпізнавання явищ, майже не послуговуючись науковою термінологією; допускає істотні фактичні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді. Не робить спроб на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції, не демонструє активну громадянську позицію.
0	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити; відповідь відсутня.

Розв'язування тестів

Кількість балів	Критерії оцінювання	
19-20	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 19-20 питань	Продемонстрований високий рівень володіння програмним матеріалом, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства: здобувач вищої освіти володіє базовим категорійно-понятійним апаратом сучасної історичної науки; застосовує критичне мислення для вирішення поставлених завдань; вміє аналізувати історичні процеси та явища політичної, соціально-економічної та культурної сфер.
17-18	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 17-18 питань	
15-16	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 15-16 питань	
13-14	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 13-14 питань	
11-12	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 11-12 питань	
9-10	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 9-10 питань	Продемонстрований належний рівень володіння програмним матеріалом, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства: здобувач вищої освіти володіє базовим категорійно-понятійним апаратом сучасної історичної науки; застосовує критичне мислення для вирішення поставлених завдань; вміє аналізувати історичні процеси та явища політичної, соціально-економічної та культурної сфер.
7-8	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 7-8 питань	Продемонстрований посередній рівень володіння програмним матеріалом, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства: здобувач вищої освіти володіє базовим категорійно-понятійним апаратом сучасної історичної науки, але знання фрагментарні; виникають труднощі у застосуванні критичного мислення для вирішення поставлених завдань, а також в ході аналізу історичних процесів та явищ політичної, соціально-економічної та культурної сфер.
5-6	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 5-6 питань	
3-4	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 3-4 питань	
1-2	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 1-2 питань	Продемонстрований низький рівень володіння програмним матеріалом, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства: здобувач вищої освіти практично не володіє базовим категорійно-понятійним апаратом сучасної історичної науки; не використовує критичне мислення для вирішення поставлених завдань, не здатен аналізувати історичні процеси та явища політичної, соціально-економічної та культурної сфер.
0	усі завдання виконано неправильно	

Виконання індивідуального завдання (контрольної роботи)

Кількість балів	Критерії оцінювання
41-50	Контрольна робота виконана на високому рівні, виявляє самостійність, творчість та оригінальність, глибоке розуміння питань, що розглядаються. Відповідь базується на аналізі фактів, даних та інформації з основних та додаткових джерел. Висунуті тези аргументовані. Застосовані ключові історичні поняття, теорії та методи для аналізу історичних та культурних засад розвитку суспільства. Застосовані порівняння й узагальнення для аналізу взаємозв'язку понять, явищ, процесів. Наведено альтернативні погляди на проблему на основі опанування здобутків класичної та сучасної історичної науки. Здійснено оцінку історичних подій та явищ, діяльності історичних діячів із позиції загальнолюдських та національних цінностей. Висновки демонструють критичне мислення.
31-40	Контрольна робота виконана добре, виявляє знання теоретичного матеріалу, розуміння питань, що розглядаються. Відповідь базується на аналізі фактів, даних та інформації з основних та додаткових джерел. Зроблений належний аналіз різних точок зору на проблему на основі опанування здобутків класичної та сучасної історичної науки і викладене власне позиція з точки зору загальнолюдських та національних цінностей. Застосовані ключові історичні поняття, теорії та методи для аналізу історичних та культурних засад розвитку суспільства. Висунуті тези достатньо аргументовані. Висновки демонструють критичне мислення.
21-30	Контрольна робота виконана задовільно, в ході аналізу історичних та культурних засад розвитку суспільства допущені незначні помилки при визначенні історичних категорій, смислових зв'язків тощо, хоча загалом робота виявляє знання теоретичного матеріалу, розуміння проблеми, що розглядається. Зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему на основі опанування класичної та сучасної історичної науки. Викладена власна позиція з точки зору загальнолюдських та національних цінностей, але вона не достатньо аргументована.
11-20	Контрольна робота виконана задовільно. Виявлено недостатнє розуміння проблем, що стосуються історичних та культурних засад розвитку суспільства; питання висвітлені частково. Зустрічаються неточності у викладі матеріалу, мають місце помилки при використанні категорійно-понятійного апарату сучасної історичної науки. Аналіз різних точок зору на проблему, що базується на інформації з основних та додаткових джерел, аналіз історичних подій та явищ, діяльності історичних діячів із позиції загальнолюдських та національних цінностей занадто поверхневий. Висновки не достатньо аргументовані.
1-10	Контрольна робота виконана незадовільно. Виявлено недостатнє розуміння проблем, що стосуються історичних та культурних засад розвитку суспільства, питання не розкриті. Відсутній аналіз різних точок зору на проблему, що базується на інформації з основних та додаткових джерел. У роботі мають місце серйозні помилки при використанні категорійно-понятійного апарату сучасної історичної науки, при аналізі історичних подій та явищ, діяльності історичних діячів із позиції загальнолюдських та національних цінностей. Контрольна робота містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Робота несамостійна.
0	Контрольна робота не виконана

Екзамен

Кількість балів	Критерії оцінювання
16-20	<p>Продемонстровано вільне володіння визначеними програмою знаннями, вміннями та навичками; показано глибоке розуміння історії та культури України в цілому, вміння аналізувати головні її етапи, явища та події; відмінне володіння категорійно-понятійним апаратом сучасної історичної науки. Правильно і в достатній кількості підібрано необхідні для відповіді факти, що стосуються історичних та культурних засад розвитку суспільства; наявне вміння систематизувати знання, структурувати історичний процес в цілому та окремі його етапи; продемонстровано вміння робити на основі історичного матеріалу обґрунтовані висновки та узагальнення; доведено вміння критично оцінювати історичну спадщину із позиції загальнолюдських та національних цінностей, висловлюється власне ставлення; у ході відповіді демонструються навички самостійного критичного мислення, самостійного аналізу історичних джерел, що репрезентують найважливіші здобутки класичної та сучасної історичної науки; здатність аргументовано відстоювати власну точку зору; відповідь чітка, логічна, послідовна і завершена.</p>
11-15	<p>Знання в обсязі програми є глибокими, показано належне розуміння історії та культури України в цілому, головних етапів її розвитку. Здобувач вищої освіти характеризує визначальні явища та події у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; загалом вільно володіє категорійно-понятійним апаратом сучасної історичної науки. Показано знання основних джерел, що репрезентують найважливіші здобутки класичної та сучасної історичної науки. Самостійно, логічно і послідовно здійснюються узагальнення та робляться висновки. Проте у здобувача вищої освіти виникають деякі ускладнення в процесі аналізу історичних подій та окремих фактів, що стосуються історичних та культурних засад розвитку суспільства, їх критичної оцінки; припускаються незначні помилки при доборі аргументів для підтвердження власної думки.</p>
6-10	<p>Наявні знання основної частини програмного матеріалу з історії та культури України, але питання розкриваються неповно, здобувач вищої освіти поверхнево характеризує визначальні явища та події у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; наявні суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках. Категорійно-понятійний апарат сучасної історичної науки, яким оперує здобувач вищої освіти, обмежений; зустрічаються неточності у трактуванні понять і термінів. Знання основних джерел, що репрезентують найважливіші здобутки класичної та сучасної історичної науки, зводяться до простого їх перерахунку. Відповідь непослідовна, недостатньо самостійна, аргументація і оцінка історичних подій та окремих фактів, що стосуються історичних та культурних засад розвитку суспільства, слабка.</p>
1-5	<p>Немає знань більшої частини програмного матеріалу з історії та культури України та головного фактичного матеріалу; здобувач вищої освіти поверхнево характеризує визначальні явища та події у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; наявні грубі помилки в знанні фактичного матеріалу, що стосується історичних та культурних засад розвитку суспільства, у трактуванні історичних понять і термінів, які використовує здобувач вищої освіти. Знання основних джерел, що репрезентують найважливіші здобутки класичної та сучасної історичної науки, взагалі відсутні. Відповідь несамостійна, безсистемна.</p>
0	<p>Відсутні знання програмного матеріалу; відповіді на питання білета помилкові; відсутнє володіння необхідними для виконання завдання вміннями і навичками</p>

Трудомісткість

Загальна кількість годин – 120.

Кількість кредитів – 4,0.

Форма семестрового контролю – екзамен.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим. У разі відсутності здобувача вищої освіти на семінарських заняттях з поважної причини (документальне підтвердження) надається право відпрацювати пропущене заняття, у разі відсутності без поважних причин – здобувач вищої освіти не одержує бали за семінарське заняття і позбавлений права на їхнє відпрацювання.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач вищої освіти отримує на занятті 0 балів. Списування під час виконання тестових завдань, контрольної роботи, екзаменаційної роботи заборонені. Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн-тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>.

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті, перед опануванням цієї навчальної дисципліни. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні, набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproporyadok22.pdf>

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Презентації, відеоролики.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Бойко О. Д. Історія України : підручник. 8-е вид., перероб., доп. Київ : ВЦ «Академія», 2021. 640 с.
2. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної нації ХІХ–ХХ століття. Київ : Yakaboo Publishing, 2019. 656 с.
3. Історія української культури (від стародавніх часів до ХІХ століття) : ілюстрована хрестоматія / за заг. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. Київ : Ліра-К, 2020. 320 с.
4. Кондратюк К., Качмар В. Новітня історія України (1945–2020 роки) : навч. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 212 с.
5. Мороз П. В., Мороз І. В., Власов В. С. Історія України в джерелах : практикум. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 564 с.
6. Танцюра В. І., Куліш С. М., Пересада О. О. Історія України : навч. посіб. 2-е вид., доп. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. 536 с.
7. Щур Ю. І. Історія української культури : традиції та модерн : навч.-метод. посіб. для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра всіх спеціальностей. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2021. 135 с.

Допоміжні

1. Головка В. В., Якубова Л. Д. Україна і виклики посттоталітарного транзиту (1990–2019). Київ : Академперіодика, 2021. 592 с..
2. Гула Р. В., Передерій І. Г., Дерев'янка Л. І. Історія української культури у схемах, таблицях та ілюстраціях : навч. посіб. Київ : Каравела, 2019. 180 с.
3. Даниленко В. М., Крупина В. О., Кульчицький С. В., Лисенко О. Є., Стяжкіна О. В., Якубова Л. Д. Україна в епіцентрі протистояння світових систем (1939–1990). Київ : Академперіодика, 2021. 544 с.
4. Єфіменко Г. Г., Кульчицький С. В., Пиріг Р. Я., Скальський В. В., Якубова Л. Д. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939). Київ : Академперіодика, 2021. 620 с.
5. Історія та культура України : навч.-метод. посіб (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів : ПП «Арал», 2018. 480 с.
6. Історія української культури : підручник для мед. ВНЗ IV р.а. 4-те вид. / за ред. В. А. Качкана. Київ : ВСВ «Медицина», 2021. 368 с.
7. Кордон М. В. Історія української культури. Київ. Просвіта, 2017. 336 с.
8. Костюк М. В. Гарбар О. П. Історія та культура України : навч. посіб. Умань : Візаві, 2019. 284 с.
9. Людина на війні: український соціум через призму Першої та Другої світових воєн: історичні нариси / відп. ред. О. П. Реєнт ; авт. кол.: І. С. Азарх, Т. В. Заболотна, О. Є. Лисенко, В. І. Милько, О. П. Реєнт, В. В. Шевченко. Київ : Інститут історії України, 2021. 631 с.
10. Ричка В. М. Війна пам'ятей. Змагання за спадщину Київської Русі. Київ : Парлам. вид-во, 2021. 416 с.
11. Станіславська К. Мистецькі форми сучасної видовищної культури. Київ : Стилос, 2020. 272 с.
12. Українське століття (1921–2021): витоки, уроки, перспективи державотворення : нариси / відп. ред. В. Смолій ; наук. конс. Г. Боряк ; авт. кол. : Т. Водотика, В. Головка, С. Кульчицький, Л. Якубова. Київ : ТОВ «Видавництво Кліо», 2021. 560 с.
13. Українське суспільство в 1960–1980-х рр. Історичні нариси : кол. монографія / відп. ред. В. Даниленко ; упоряд. : В. Крупина, М. Смольницька. Київ : Інститут історії України, 2021. 959 с.
14. Хома І. Я. Історія української культури. Київ. Кондор, 2017. 356 с.
15. Чухліб Т. Гетьмани України: військо, політика, держава. Київ : Арій, 2021. 352 с.
16. Якименко М. А., Макарець С. В., Краснікова О. М. Сільське господарство Лівобережної України в умовах аграрних реформ 1861–1917 років : монографія. Полтава : ПП «Астрая», 2020. 250 с.
17. Якименко М., Помаз Ю. Еволюція політики уряду Російської імперії щодо трудових мігрантів епохи аграрних реформ (друга половина ХІХ – початку ХХ ст.). *Політичні трансформації сучасного суспільства* : колективна монографія / за наук. редакцією Т. Шаравари. Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. С. 39-44.
18. Якименко М. А., Краснікова О. М., Помаз Ю. В. Внесок Михайла Рклицького у вивчення сільського господарства Полтавщини (кінець ХІХ – початок ХХ ст.). *Сіверщина в історії України*. Вип. 14. Ніжин : Національний заповідник «Глухів», 2021. С. 247-251.

Інформаційні ресурси

1. Енциклопедія історії України. URL: <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe>
2. Звід пам'яток історії та культури України: Енциклопедичне видання: У 28 т. URL: <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe>
3. Ізборник: Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації. URL: <http://izbornyk.org.ua/>
4. Культура та мистецтво України. URL: <http://histua.com/knigi/narisi-z-istorii-ukraini>
5. Сайт Інституту історії України. URL: <http://history.org.ua/uk>
6. Сайт Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. URL: <http://www.ipiend.gov.ua/>